

Öwlüýäler: Semani, Zeňhi ata

Category: Degişmeler, Goşgular, Kitapcy, Taryhy şahslar
написано kitapcy | 24 января, 2025

Öwlüýäler: Semani, Zeňhi ata **SEMANI**

(**Abdülkerim bin Muhammed Temimi**)

Mary şäherinde ýetişen tefsir, hadys we taryh alymy. Şafii mezhebiniň meşhur fykyh we hadys alymydyr. Ady Ebu Sad bolup, doly ady Abdülkerim bin Muhammed bin Mensur bin Muhammed bin Abdüljepbar es-Semanidir. «Täç-ül-Yslam», «Muin-üd-din» we «Kywam-üd-din» diýen lakamlary bilen giňden tanalypdyr. Seman tiresiniň kethudasdy. Atasy we ata-babalary hem alym we kethuda bolupdyr. 506-njy ýylyň (m.1113) Şaban aýynda Mary Şäherinde dünýä inýär. Ylym öwrenmek we hadys-y şerif diňlemek üçin uzak wagtlap; Horasany, Maweraünnehri, Yrakeýni, Jeziräni, Siriýany, Hijazy we başga-da birgiden şäherleri we ýurtlary aýlanypdyr. Şejere ylmy barada, şol wagta deňiç deňitaýy görülmek «Kitap-ül-ensab» diýen sekiz tomluk gymmatly eserini ýazdy. Üç tomluk «Muhtasarynyň» owazasy dag aşyp, elden-ele geçipdir. Mundan başga, Bagdadynyň «Taryhy Bagdady» üçin on baş tomluk «Zeýl» we Mary şäherini jikmejik edip, ýigrimi tomluk görnükli taryhyny ýazypdyr. Ogly Ebu Muzaffer Abdyrrahym üçin ýazan «Mujem-ül-meşaihi» we başga-da kän eserleri bardyr. 562-nji ýylda (m.1166) Maryda aradan çykdy. Marynyň öwlüýäliginde jaýlandy.

Şafi fakihleriniň ýaşulyalaryndan biri bolan Semanini, öňürti atasy 509-njy ýylda (m.115) Nişapura äkidýär. O taýda, Abdülgaffar eş-Şiruwi, Ebül-Ala Ubeýd bin Muhammed el-Ku-şeýri we ýene nije alymlaryň söhbetine eltip, hadys-y şerif diňlemegini ýola goýdy. Atasy oňa Marydaka-da Ebu Mensur Muhammed bin Aly el-Kuraýydan başga alymlardan hadys-y şerif diňledipdi. Atasy 510-njy ýylda (m.1116) dünýäden ötdi. Oglunu terbiýelemegi we ylymly adam etmegi, beýik alym we «Talika» kitabynyň eýesi Ybraýym el-Merruzä wesýet etdi. Semani ondan fykyh ylmyny öwrendi, onuň ahlagyny aldy. Agalarynyň we garyndaşlarynyň arasynda ese-bol geldi. Kämillik çagyna

girensoň, Kuran-y kerimi ýat tutdy we fykyh ylmyna yöneldi. Hadys ylmy we hadys-y şerif diňlemek bilen meşgul boldy. Hristianlaryň golastyndaky Beýt-ül-Mukaddese (Kudüs şäherine) zyýarata bardy. Iki sapar haja gitdi. Nişapurda; Ebu Abdullah el-Ferariden, Zahir eş-Şehamiden we ol ikisiniň ugrundan bolan alymlardan, Yspyhanda; Hüseýin bin Abdülmälík el-Hallaldan, Said bin Ebu Rejadan we ol ikisiniň ugrundan bolan alymlardan, Bagdatda, Ebu Bekr Muhammed bin Abdülbaky el-Ensarydan we onuň yzynda bolan alymlardan, Kufede; Ömer bin Ybraýym el-Alewiden, Damskda; Ebül-Feth el-Masisiden we mundan başga-da Buharada, Samarkantda, Balhda nije alymlardan hadys-y şerif diňledi.

Semanı dogduk ýurdy Mara gaýdyp gelenden soňra, öwrenen ylymlaryny jemlemek we eser ýazmak bilen meşgullanyp ugrady. Hadys-y şerif aýdyp, Amidiýye Medresesinde sapak berdi. Nije ylymlarda musulmanlaryň ymamy hökmünde ykrar edildi, hemme kişa ylym öwretdi. Tä ömrüniň ahyryna deňiç bu işini dowam etdirdi. Semani örän zehinli we düşünjeli alym bolupdyr. Haty çalt we owadan ýazyşy bilen tapawutlanypdyr. Talyplary okadardy, dini soraglara fetwalar bererdi. Wagyz-nesihat bermekdenem çekinip durmaýardy. Ol aýatda gezip ýörenlerden dünýäden ötenlerden kän zat ýazdy. Ynamdar, hafyz we hujjet bir hadisy şerif aýdyjydy. Adyl we dindar bolupdyr. Yaşaýşy tertiqli, söhbetler gyzykly geçipdir. Dürli ylymlardan kän zatlar ýat tutupdy.

Ondan; Marynyň müftüsü bolan, ogly Abdyrrahym, Ebül-Kasym bin Asakir we onuň ogly Kasym, Abdülwehhab bin Sükeýne Abdülgaffar bin Menina, Ebu Rawh Abdülmuyz bin Muhammed el-Hirewi, Ebud-Dar Şihab-üş-Şezbani, el-Iftihar Abdülmatalib el-Halebi, Ebül-Feth Muhammed bin Muhammed es-Saig we başga-da nije alymlar hadys-y şerif diňlediler we aýtdylar.

Ibni Nejjar şeýle gürrüň berýär: «Men, Semaniniň ýedi müňden gowrak alymdan ylym öwrendigini eşitdim. Bu hiç kimiň ýetip bilmedik mertebesidir. Ajaýyp eserleri, nesirleri we goşgulary bar. Inçeden köpmanyly degişmelerini diňlemek ýakymlydy. Hafyz bolup, köp ýerleri aýlandy, yüz müňden gowrak hadys-y şerifi ýat tutdy. Ynamdar we sadık (sagdyn) hadys-y şerif aýdyjydy. Özünüň ussatlary we halypalaryl bolan nije alymlar ondan hadys-

y şerif diňlediler. Bizde ençe alymlar bilen ondan kän hadys-y şerifler diňläp aýtdyk».

Onuň talyby we dosty, beýik hadys alymy Ebul-Kasym bin Asakır hem oňa öwgüli söz-ler aýdýar: «Ol häzir, Horasan alymlarynyň şyhydyr, halypasydyr. Dogruçyllygyny, ylmyny we diňlän hadys-y şerifleridir ýazan kitaplaryny aýdyp oturmagyň geregi barmyka? Allahü teala ony sünneti seniýyäniň ýaýramagy üçin ýasadýardy we Jennete laýyklaryň işlerinde oňa başarnyklar berýärdi».

Köpsanly eserleriniň esasyraklary şulardyr:

Zeyli-Taryhy Bagdat, 2. **Merw taryhy**, 3. **Tiraz-üz-zeheb fi edep-it-taleb**, 4. **El-Isfar anil-es-far**, 5. **El-Imla wel-istimla**, 6. **Et-Tezkire wet-Tebshire**, 7. **Mujem-ül-Büldan**, 8. **Mujem-üş-Şü-ýuh**, 9. **Tuhfet-ül-müsafir**, 10. **Et-Tuhaf wel-Hedaýa**, 11. **Izz-ül-uzle**, 12. **El-Edep fi istimal-il-haseb**, 13. **El-Menasik**, 14. **Ed-Deawat-il-kebire**, 15. **Ed-Deawat-il-Merwiýye anil-hadaret-in-Nebewiýye**, 16. **El-Hissü ala, gasl-ilýed**, 17. **Efanin-il-besatin**, 18. **Dühul-ül-hammam**, 19. **Fe-dailu salat-it-tesbih**, 20. **Et-Tahbir fil-Mujem-il-kebir**, 21. **El-Ensab**, 22. **El-Emali**, 23. **Salat-us-subh**, 24. **El-Müsawatü wel-müsafeha**, 25. **Makam-ül-ulama beýne ede-ýil-üméra**, 26. **Lef-tet-ül-mütah ila sakin-il-Yrak**, 27. **Selwet ül-ahbab we rahmet-ül-eshab**, 28. **El-Ahtar fi rükub-il-bihar**, 29. **En-Yüzüilel-Ewtan**, 30. **Sawm-ül-eýýam-il-beýd**, 31. **Tuhfet-ül-Ideýn**, 32. **Et-Te-haýa wel-hedaýa** 33. **Er-Resail wel-wesail**: Bu kitabyny tamamlap etişmändir. 34. **Fedail-üd-dik**, 35. **Zikra habibün Erhalü we büşra meşibün enzilü**, 36. **Kitab-ül-halawe**, 37. **Fedail-ül-hirre**, 38. **El-Herise**, 39. **Taryh-ül-wefat-lil-mütehhirin miner-ruwwat**, 40. **Buharu behur-il-Bu-hari**, 41. **Takdim-ül-jifan iled-difan**, 42. **Es-Sydky wes-sadakat**, 43. **Er-Rubhu wel-Hasare fil-kesbi wet-tijare**, 44. **El-Irtiyab an-kitabet-il-kitab**, 45. **Huss-ül-Ymam ala-tahfif-is-salat maúal-itmam**, 46. **Fast-ül-guram ila sakin-iş-Şam**, 47. **Eş-Şeddü weladdü limen-iktena bi-Ebi Sa'd**, 48. **Fedamlü Sure-n Ýasyn**, 49. **Fedail-üş-Şam we ş.m.**

Semaniniň atasy hem uly alym we faziletli kişi. Şafii fakihlerinden bolup, hadys hafzydy. Ylmy çekeleşiklerde deňitaýy ýokdy. Öz döwründe onuň ýaly eser ýazan tapylmady. Hadys-y şerifleriň tekstleri, delilleri we olaryň müşgülligi barada

kän gürleyärdi. Eserleri barmak büküp sanardan has kändir. Ölüminden öň, kowluşy barada goşgy ýazypdyr. 466-nj ýylда (m.1073) dünýä indi we 510-njy ýylyň (m.1116) Sapar aýynyň ikinji Juma günü hemme adam Juma namazyny okap çykyp gidenlerinden soňra, metjitde aradan çykdy.

Semaniniň babasy Mensur hem, öz döwründe iň uly alymlaryň biri bolupdyr. Muny onuň dostlary-da, garşıdaşlary-da ykrar edipdirler. Ozal Hanefi mezhebinde beýik fakyhdy. 462-nji ýylда (m.1069) haj üçin Hijaza gideninde şol ýerde Şafii mezhebine geçmegini zerur eden waka ýüz berýär we bu mezhebe geçmeli bolýar. Yöne ýurda dolanyp gelenden soňra, şol sebäpli her hili kynçylyklara duçar bolýar. Ol sabyr bilen bulara döz gelmegi başarıyar. Şafii mezhebinde-de beýik fakyh bolup yetişýär. Fykyh, usul we beýleki ylymlar barada ençeme eserler ýazýar. Bulardan; «Minhajü Ähl-üs-sünne», “El-intisar”, “Er-Reddü alel-kaderiýye”, «El-Kawati» we «El-Burhan» atly esýerleri başdakylarydyr. Mundan başga-da onuň ajaýyp «Tefsiri» we ýüze ýakyn hadys alymyndan ýazylyp alınan müň töwereco hadys-y şerifi içine alýan «Kitab-ül-hadys» bardyr. 426-njy ýylда (m. 1095) aradan çykýar.

Semaniniň ýazyp alan we eserlerinde beýan edýän bir hadys-y şerifinde şeýle burulýar: Enes bin Mälík (r.a.) habar berýär: Bir gün Resulullahyň (sallalahü aleýhi we sellem) ýanyна biri gelip: «Ýa Resulullah! Kyýamat haçan gopar?» diýip soraýar. Pygamberimiz: «Onuň üçin näme taýarladyň?» buýranynda, agyz dolduryp gürlär ýaly iş bitirenligini aýdyp bilmedi. Yöne, Allahü tealany we Resulynы çäksiz söýyänligini aýtdy. Onda Resulullah (sallalahü aleýhi we sellem) şeýle buýurdy: «Her kim, söýeni bilen bile bolar».

NEJMEDDIN RAZY

Nejmeddini Kübra hezretleri tarapyndan ýetişdirilen beýik öwlüýä we meşhur şahyrdyr. Nejmeddini Razy hezretleri, Çingiziň basybalyjykly ýörişleriniň öñisyrasy, heniz bu pitne başlamanka, halypsasy Nejmeddini Kübra hezretleriniň maslahaty bilen Anadoly taraplaryna syýahata çykýar we Konýa gelýär. Mövlana Jelaleddini Rumy we Sadreddini Konewi bilen duşuşýar.

654-nji ýylda (m.1256) Bagdatda aradan çykýar. Jüneýdi Bagdady hezretleriniň golaýynda bir ýerde topraga berilýär.

«Keşf-ül-hakaik», «Şerh-ud-dekaik» we «Bahr-ül-hakaik» ýaly eserleri bardyr. Beýleki öwlüýä alymlar ýaly, ol hem ynsanlara örän merhemetli, olaryň eşrete gowuşmaklary üçin jan eden, bu rehimdarlygyny özüne sütem we duşmançylyk edenlere-de artykmajy bilen görkezen, örän gymmatly, saýlanyp öňe çykan beýik adamdy. Allahü teala, onuň bedenini nädogry işleri etmekden gorap saklaýsy ýaly, kalbyny-da nädogry pikirlerden gorap, o taýyk, özünüň razy bolan, halaýan ajaýyp pikirleri we niýetleri ýerleşdiripdi. Kine, duşmançylyk, erbetlik edene edil şonuň ýaly erbetlik bilen jogap bermek ýaly bedähet pikirleriň ýerine, özüne ýagşylyk etmek, özüne tiken zyňana gül bermek dessuryndan hereket edýän kişidi. Kalby örän sap, köňli biçak arassa bolanlygy üçin elmydama ajaýyp pikir düşünjeleri bolupdyr. Muny parsçadan terjime edilen aşakdaky setirler hem aýdyň görkezýär.

«Bize duşman bolanlar-da bagt we ýagşylyk tapsyn.

Jahandaky ömründe mydam bereket tapsyn.

Ýolumyzyň üstünde tiken goýsa bir kişi,

Bizden oňa tiken gitmez. Ýollaryna gül bitsin.

ZEŇNI ATA (Zeňni baba)

Türkistanyň beýik öwlüýälerinden. Ahmet Ýasawy hezretleriniň ilkinji halypasy Arslan babanyň agtyklaryndandyr. Ahmed Ýasawynyň dört halyfy bardy. Olar, Mensur ata, Seýit ata, Süleyman ata, Hakim ata ýa-da soňky ikisi bir adam bolan ýagdaýynda, Süleyman Hakim dagylardyr. Mensur ata, Ahmet Ýasawy hezretleriniň halypasy Arslan babanyň ogludy. Ilkinji terbiýäni atasyndan aldy. Soňra Ahmet Ýasawy hezretleriniň terbiýesine berildi. Zahiri we batyny ylymlarynyň alymy boldy. Mensur Atanyň 594-nji ýylda (m. 1197) aradan çykmagy bilen, ogly Abdülmälík Ata halyfy boldy. Aradan kän wagt geçmänkä Abdülmälík Atada dünýäden ötenden soňra, ogly Täç Hoja atasynyň halyfy boldy. Täç Hoja 596-njy ýylda (m.1199) aradan çykdy. Zeňni Ata, Täç Hojanyň ogludy.

Zeňni Ata uzak ýyllaryň dowamynda atasyndan we babasyndan

zahir we batyn ylymlaryny öwrendi. Ahmet Ýasawy hezretleriniň halyflaryndan Hakim Atanyň hyzmatyna girdi. Onuň çuňur ylmyndan we feýzinden peýdalandy. Daşkentde ýasaýardy, ýerli halkyň mallaryny bakýardy. Halypasy Hakim Ata, 582-nji ýylда (m.1186) aradan çykanoň Horezmde Ak-kurganda (Bagyrganda) depin edildi. Onuň iň meşhur halyfy bolan Zeňni Ata, Hakim Atanyň aýaly Anbar ene bilen goş birikdirýär. Waka şeýle bolup geçýär:

Hakim Ata biraz garaýagyzrakdy. Bir gün Anbar Enäniň kalbyndan; «Käsgä, adamym gara bolmasady» diýen pikir gelip geçdi. Hakim Ata onuň bu pikirini Allahü tealanyň rugsady bilen aňsyryp: «Sen meni halamaýarsyň, emma menden soňra dışinden gaýry ak ýeri bolmadyk garanyň eline düşersiň» diýdi. Anbar Ene bu düşünjesi üçin gaýtmyşym edip, aglap kän toba eden hem bolsa, Allahü tealanyň o söygüli guly dileg edipdi, suw seňrikden agypydy. Hakim Ata ölüm pillesi golaýlaberende, Horezmde ylym öwrenip ýören ogullary Muhammed Hoja bilen Asgar Hojany çagyrtty. Olara: «Ölümimden soňra gündogardan kyrk sany ebdal geler, aralarynda gözü ejizräk we aýagyny agsap basýan gara ebdal bardyr. Eneñizi, garaşmaly wagty dolandoň şoňa berersiňiz» diýdi. Hakykatdanam, ölüminden soňra, sözi edilen kyrk mübärek kişi geldi. Aralarynda biri yzraga galypydy. Bu adam suratlandyrylan mübärek kişiniň edil özüdi. Ol Zeňni Atady. Zeňni Ata aslynda Daşkent töwereklerinde çopançylyk edýärdi. Galyň dodakly, diňe dişleri agaryp görünýän diýseň garaýagyz pyýadady. Anbar Enäniň iddet müddeti (Dinimizde äri ölen ýa-da ärinden aýrylan aýalyň, ikinji nikasyna çenli garaşmaly wagty) dolandoň, ýakynlaryndan birini iberip nika talap etdi. Anbar Ene kabul etmän: «Men Hakim Atadan soň hiç kime barman. Beýle gara adamaha hijem» diýip, ret etdi. Şol mahalam boýny gatady. Yüzünü öwrüp bilmeýärdi. Kän gynandy. Zeňni Atany ýagdaýdan habardar etdiler. Zeňni Ata adam iberip: «Ýadyňda bolsa, bir gün kelläňden:»Käsgä, Hakim Ata gara bolmadyk bolsa bolmaýarmy?» diýen pikir geçipdi we Hakim Ata keramat bilen muny biliп: «Ýakynda menden-de gararak birine aýal bolarsyň» diýipdi» diýdi. Anbar Ene takdyryň şeýledigine göz ýetirensoň, aglap nikalaşmaga razy boldy. Nika üçin

razylyk berer-bermez boýny kadaly ýagdaýa geldi. Zeňni Ata bilen goş birikdirdiler. Çagalary boldy. Neberelerinden salyh kişiler, öwlüýä we alymlar ýetiþdi.

Zeňni Ata Daškent daglarynda çopançylyk edip, şondan alýan muzdunyň hasabyna maşgalasynyň güzeranyny dolaýardы. Mallary sähuada otlap ýörkä, namazlaryny okaýardы, Kur'an-y kerim okap, Allahü tealany ýatlaýardы. Otlamaga sürlen mallar onuň daşyny gallap, otlaryny goýup ony diňleýärdiler. Agşam hem ýygan odunlary arkasyna ýüklenip, öýüne gaýdýardы. Bir gün jemlän odunlary ýaň ýüklenjek bolup durka, ýanyna salam berip dört sany ýaş ýigit geldi. Salamlaryny alyp, hal-ýagdaý sorady. Buharanyň medreselerinde zahiri ylymlary alýandyklaryny, ýöne batyny ylymlary öwredip biläýjek birini gözläp ýörenediklerini aýtdylar. Zeňni Ata: «Duruň, sizi irşad edäýjek kişiniň nirededigini size habar bereýin» diýdi. Ýaşlar muňa örän begendiler. Ol ýüzüni dört tarapa tutup ysyrgandy we: «Siziň bu ylymda nesibäňiz, bizden özgelerde däldir» buýurdy. Bu dört ýigit soňurrak Zeňni Atanyň dört beýik halyfy boljak Uzyn Hasan Ata, Seýit Ata, Sadr Ata we Bedr Ata dagylardan başga hiç kim hem däldi. Zeňni Atanyň sözüne ilki ynananlar Uzyn Hasan Ata bilen Sadr Ata boldy. Bu sebäpden, ilki bilen kemala gelenler hem şolar boldy. Seýit Ahmet Ata bilen Bedr Ata gowy zatlaryň pikirini etmediler. Seýit Ata: «Men hem-ä Pygamberiň (sallalahü aleýhi we sellem) agtygy, hemem mekdep-medrese gören adam. Indi gel-gel şu garyp çopanyň talyby bolaýynmy» diýip oýlandy, ýöne ýanyndakylardan-da aýrylyp gidibermedi. Onuň bu buýsanjaňlygy ýoluny ýapdy. Çeken kynçylyklary ýele sowruldy. Ýagdaýında hiç hili öñegidişlik duýulmaýardы. Seýit Ata bu ýagdaýy aňşyryp, Zeňni Atanyň özünden göwni galanlygyna düşündi. Gidip Zeňni Atanyň aýaly Anbar Enä ýalbardy. Özüne şepagat etmegini towakga etdi. Anbar Ene oňa kömek etjekdigine söz berip: «Sen bu gije gara keçe tapda şoňa dolanyp Zeňni Atanyň ýolunyň üstünde ýat, säher wagty namaz okamaga çykanynda, seni beýle ýagdaýda görüp ýüregi awasyn» diýdi. Şol gije Anbar Ene, Zeňni Atadan Seýit Ahmet Atanyň ötünjini kabul etmegini haýış etdi. Zeňni Ata-da, Seýit Atany bagışlanlygyny aýtdy. Säher wagty, namaz üçin daşary çykanynda, ýoluň üstünde

bir zadyň garalyp ýatanlygyny gördü. Nämeligini biljek bolup aýagy bilen yralady. Şol mahal, gara keçä bürenip ýatan Seýit Ata ýüzünü Zeňni Atanyň aýagyna süýkäp, ötünç sorady. Hz. Resulullahyň (sallalahü aleýhi we sellem) mübärek agtygyna aýagy bilen degenine örän gynanan Zeňni Ata, göwnüni görmek üçin Seýit Ata kän hezzet-hormat etdi. Seýit Ata şol bada kemala geldi.

Zeňni Atanyň beýleki halyfy Bedr Atanyň asyl ady Bedreddin Muhammetdi. Asyl ady Sadreddin Muhammed bolan Sadr Ata bilen Buhara Medresesinde bir hüjrede ýaşapdylar. Deň ylym alypdylar, derejeleri-de deňdi. Zeňni Atanyň talyby bolanlaryndan soňra, Sadr Ata beýgelen bolsa, Bedr Ata öňküsindenem pese gaçypdy. Bedr Ata muny aňsyryp, gynanjyndan Anbar Enäniň ýanyna gelip gözýaş dökdi. Oňa arzyny mälim etdi. Anbar Ene-de Bedr Atanyň bu arzyny çemi gelen wagty Zeňni Ata ýetirdi. Zeňni Ata onuň toba edenine begenip ýylgyrdy-da: «Maňa ilki sataşanlarynda, olara iřsad edip biljekdigimizi aýdanymyzda, Bedreddin içinden: «Şu salpy dodak hebeşimikä bizi iřsad etjek?» diýip oýlanypdy. Şu wagta deňic feýzimizden peýdalanylп bilmeýşiniň sebäbi-de şol. Eger, toba eden bolsa, sen hem oňa şepagatçy bolan bolsaň, bar onda ony bagışladym!» diýdi. Şu wakadan soňra, Bedreddiniň derejesi-de Sadreddiniň derejesi bilen deňleşdi.

Ahmet Ýasawy hezretleriniň, Zeňni Ata bilen dowam ýoly, Zeňni Atadan soňra, Seýit Ata we Sadr Ata bilen dowam etdi. Seýit Ata, Haje Azizan (Aly Ramiteni Pir Nessaj) bilen söhbet etdi. Sadr Atanyň halyflary uzak wagtlap Ýasawylyk ýoluny dowam etdirdiler. Onuň halyflary, Eýmen Baba, Şyh Aly, Mewdud Şyh görnüşinde ýatlanýar. Mewdud Şyhyň meşhur iki halyfy bardy. Olar; Hoja Abdullah we Kemal Şyhdy. Hoja Abdullahyň halyfy Hadym Şyh, onuňam halyfy Jemalüddini Buharidir. Reşahatyň eýesi Jemalüddin (m. 1258) Şaş (Daşkent) töwereklerinde, Samarkant ýolunyň on birinji kilometrinde Zeňni Ata obasynda aradan çykyp, şol taýda topraga berildi.

Zeňni Atanyň gabryny hemmeler bilyärdi we zyýaratyna barýardylar. Ubeýdullahy Ahrar hezretleri: «Zeňni Atanyň gubruna her zyýarata baranymda, gabryndan «Allah! Allah!»

diýen sesleri eşidýärin» buýurdy. Allahü teala hemmesinden razy bolsun. Taryhy şahslar